

*Dersso:**‘Waarom wordt je president vervolgd, maar je buurman niet?’*

Is het Hof er alleen voor Afrika?

Alle zaken op de rol van het Internationaal Strafhof hebben betrekking op Afrika. Is dat het Hof te verwijten? De Keniaan Makau Mutua en de Ethiopiër Solomon Dersso verschillen van mening.

TEKST **Seada Nourhussen**

Is het internationaal Strafhof in Den Haag (ICC) ‘neo-koloniaal’? Het Hof vervolgt personen die verdacht worden van oorlogsmisdaden. Maar doordat alle zaken zich op Afrika richten gedraagt het Strafhof zich in de ogen van Afrikaanse leiders imperialistisch en gaat het selectief om met het internationaal recht.

Afgelopen weekend werd in Den Haag gedebatteerd over de verzuurde relatie tussen het ICC en de Afrikaanse lidstaten. Afrikaanse rechtsgeleerden, politicologen, historici en journalisten uit alle windstreken waren aanwezig op de de conferentie ‘Afrikanen en Haags

recht’ van de associatie van Afrikaanse studies, de Haagse Hogeschool en de School van Mensenrechtenonderzoek.

Een van de hoofdsprekers was de invloedrijke Keniaanse hoogleraar recht Makau Mutua (56). Deze decaan van de rechtsfaculteit van Buffalo Law School in New York, is een voorstander van het ICC.

Ronduit kritisch is de Ethiopiër Solomon Dersso, onderzoeker bij het internationale Institute for Security Studies, en Afrika-analist voor onder meer de zender Al Jazeera.

Een debat over Strafhof en Afrika, Mutua versus Dersso, in vijf vragen.

Solomon Dersso.

1 Wat is het grootste bezwaar van Afrikaanse critici tegen het ICC?

Solomon Dersso: “De focus op Afrika bestendigt de karikatuur van Afrika en Afrikanen als belichaming van wreedheid, barbaarsheid en chaos. Alsof er iets typisch Afrikaans is aan misdaden tegen de menselijkheid.

“Maar de frustratie draait ook om de machtsstructuren in de wereld. De Verenigde Staten zijn geen ICC-lidstaat, dus zullen Amerikaanse leiders nooit voor oorlogsmisdaden in Irak kunnen worden aangeklaagd. De Britten zijn wel lidstaat, desondanks blijft hun rol in Irak hangen op een verkennend onderzoek. Daarbij kunnen permanente leden van de VN-Veiligheidsraad onderzoeken naar oorlogsmisdaden door bondgenoten blokkeren, zoals nu is gebeurd door Rusland en China inzake de oorlog in Syrië.

“Waarom zijn oorlogsmisdaden in Afghanistan en Sri Lanka geen prioriteit? Als deze selectieve werkwijze van het ICC bespreekbaar zou zijn bij het Strafhof, zou dat leiden tot meer medewerking in plaats van verzet vanuit de Afrikaanse Unie.”

Makau Mutua: “Het hof zou racistisch zijn omdat het alleen zaken in Afrika behandelt. Maar dat is hypocriet. Want de meeste zaken zijn door die Afrikaanse landen zelf naar het Hof verwezen.

“Dat geldt ook voor de processen tegen de Keniaanse president Kenyatta en vicepresident Ruto. Juist deze twee leiders, die vorig jaar werden verkozen terwijl ze aangeklaagd waren voor het organiseren van het verkiezingsgeweld van 2007 en 2008, zijn de motor achter het huidige anti-ICC sentiment onder Afrikaanse leiders. Terwijl juist Afrikanen destijds massaal steun gaven aan het verdrag van Rome, dat de basis legde voor de oprichting van het Hof. Het lijkt erop dat Afrikaanse leiders zich in de rug gestoken voelen nu zij zelf aan de beurt zijn.

“De ICC-aanklagers zouden er absoluut goed aan doen ook oorlogsmisdaden elders in de wereld aan te pakken. Maar wat heeft het één met het ander te maken? Afrika is inderdaad een makkelijk doelwit vanwege de zwakte van de staten, maar het is wel ook een gerechtvaardigd doelwit.”

2 Maakt het uit dat het Strafhof gezeteld is in een westerse stad?

Dersso: “Vanwege de historische last van slavernij en kolonisatie zijn er natuurlijk veel gevoeligheden rond een Hof in het Westen dat bepaalt wat rechtvaardigheid is in Afrika. Ook voor de slachtoffers en hun noden zou de nabijheid van zo’n Hof veel meer betekenen. Nu is het ver weg en onbekend.”

Mutua: “Het Rwanda-tribunaal zetelt in de Tanzaniaanse hoofdstad Arusha. En daar is evengoed veel protest tegen. Het ICC is een noodzakelijk kwaad. In geen enkel Afrikaans land is een politiek leider op eigen bodem vervolgd, als het geen politieke vendetta betrof. Mijn mensenrechtenorganisatie in Kenia heeft geprobeerd Kenyatta’s kandidatuur voor het presidentschap te blokkeren. In de grondwet staat dat je niet mee kunt dingen als er een aanklacht boven je hoofd hangt. De rechter heeft ons geen gelijk gegeven. Als de complete staatsmachine in de handen is van een paar mensen, kan er geen recht gedaan worden.”